

INTERNACJONALIZACJA KSZTAŁCENIA OD TEORII DO PRAKTYKI

Politechnika Opolska
17 czerwca 2013 r.

Jacek Lewicki

ekspercibolonscy.org.pl

Definicja

„Internacjonalizacja to proces integrowania wymiaru międzynarodowego, międzykulturowego i globalnego z celem, funkcjami i sposobami działania szkół wyższych”

(Jane Knight, 2003)

Internacjonalizacja

- Powiązanie z:
 - misją uczelni
 - strategią rozwoju uczelni
 - uczelnianą polityką językową
- Należy
 - zdefiniować cele
 - sporządzić plan działania
 - przeznaczyć odpowiednie zasoby

STRATEGIA

Trafnie zdefiniowana strategia uczelni ma szansę być źródłem przewagi konkurencyjnej nad innymi uczelniami

- co innego jest szansą dużego uniwersytetu, co innego politechniki, co innego PWSZ, a co innego ASP
- internacjonalizacja będzie różna w różnych uczelniach, choć narzędzia będą podobne

Zarazem należy pamiętać, że internacjonalizacja szkolnictwa wyższego nie może mieć podstaw czysto ekonomicznych, czy prestiżowych. Powinna uwzględniać znaczenie wymiany międzykulturowej i dialogu – odwiecznych wartości akademickich.

Misja Uniwersytetu Jagiellońskiego

Współpraca międzynarodowa, tak w dziedzinie nauczania jak i badań naukowych, była i jest bardzo ważnym czynnikiem aktywności i rozwoju Uniwersytetu. Wejście Polski do Unii Europejskiej zobowiązuje nas do stworzenia warunków umożliwiających zagranicznym studentom podjęcie nauki w UJ oraz do prowadzenia prac badawczych we współpracy z ośrodkami naukowymi innych krajów. W obliczu budowania w Europie wspólnej przestrzeni dydaktycznej i badawczej należy stworzyć trwałe podstawy uznania Uniwersytetu Jagiellońskiego za jeden z najlepszych w Europie.

Priorytetowe kierunki działań Uniwersytetu Jagiellońskiego

„Priorytet 1

Poprawa jakości dydaktyki oraz wzmocnienie jej roli w życiu uczelni

A. Działania w perspektywie dziesięciu lat

[...] należy dążyć do harmonizacji rozwoju UJ z priorytetowymi kierunkami rozwoju szkolnictwa wyższego w Europie obejmującymi w szczególności dostosowanie programów kształcenia do Europejskich Ram Kwalifikacji, zwiększenie mobilności studentów, doktorantów i nauczycieli akademickich [...]

[...] Należy systematycznie zmierzać do internacjonalizacji studiów [...] oraz dążyć do stworzenia multijęzykowej i multikulturowej społeczności studentów i nauczycieli akademickich. Konieczne jest stałe rozszerzanie oferty studiów w językach obcych [...] Niezbędny jest rozwój wymiany międzynarodowej z uniwersytetami cieszącymi się powszechnym uznaniem w świecie naukowym, aktywne uczestnictwo w europejskich programach stypendialnych w celu zapewnienia możliwości odbywania przez wszystkich studentów i doktorantów części studiów w ośrodkach zagranicznych.”

Internacjonalizacja wg CHE

(Centrum für Hochschulentwicklung)

„[...] not a goal in itself, but an instrument to achieve other goals, to enhance teaching, research, learning, civic engagement [...]”

(*per* Uwe Brandenburg, CHE)

WYMIAR MIĘDZYNARODOWY /EUROPEJSKI/

Ważny od zarania dziejów:

- Dla indywidualnego toku kształcenia (od średniowiecza do XX w.)
- Także dla instytucjonalnego podejścia do kształcenia (od początku lat 80. XX w.)
 - przejście od procesów reaktywnych do strategii proaktywnych
 - od wartości dodanej (*value added*) do działań w głównym nurcie (*mainstream*)
 - od współpracy do konkutowania między HEIs
 - komercjalizacja

[J. Urbanikowa]

INTERNACJONALIZACJA

- Klasyczna (mobilność i współpraca partnerska)
 - Credit mobility -> pozioma
 - Degree mobility -> pionowa
- „w domu”
 - Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia i programów kształcenia
- Świadczy o jakości kształcenia

[J. Urbanikowa]

WSPÓŁCZESNY KONTEKST INTERNACJONALIZACJI

- Umasowienie kształcenia na studiach wyższych
- Kształcenie na potrzeby różnych sektorów i branż
- Rola badań naukowych w rozwoju gospodarczym
- Globalizacja
- Nowe technologie
- Integracja europejska
- Otwarty rynek szkolnictwa wyższego

STRATEGIE

- Różne konteksty i kultury
 - Północ i zachód Europy model bardziej konkurencyjny
 - Południe Europy – model oparty raczej na współpracy
- Jak pogodzić tradycyjne wartości akademii z polityką krajową, tłem gospodarczym, kulturalnym, potrzebami i możliwościami, prawem, finansami i wyzwaniem globalnymi
- Strategie umiędzynarodowienia kształtowane są na poziomie programów kształcenia w odniesieniu do relacji pomiędzy tymi programami a rynkiem i społeczeństwem.
- Mogą być różne w zależności od poziomu kształcenia

[J. Urbanikowa]

KOMPROMIS

„Internationalisation in higher education institutions [...] is a case of a match between the inherently international character of academic activities and external demands and changing environments.”

Frolich (2008)

TERMINOLOGIA

- W odniesieniu do poziomu kształcenia
 - *International studies*
 - *Global studies*
 - *Intercultural education*
- W odniesieniu do mobilności:
 - *Study abroad*
 - *Education abroad*
 - *Academic mobility*

TERMINOLOGIA

W ostatnich 10 latach nowy aspekt:

- Odniesienie do edukacji ponadgranicznej
- Jako wynik globalizacji
 - *Borderless education*
 - *Education across borders*
 - *Global education*
 - *Offshore education*
 - *International trade of educational services*

[J. Urbanikowa]

AKTUALIZACJA ZNACZENIA

Internacjonalizacja kształcenia na poziomie wyższym jest niezbędna ponieważ „the international dimension of higher education has been steadily increasing in importance, scope, and complexity”

(Knight, 2008)

Globalizacja, gospodarka wiedzy, regionalizacja, technologie informacyjne i komunikacyjne, nowi usługodawcy, alternatywne źródła finansowania, czynniki ponadgraniczne, uczenie się przez całe życie, wzrost liczby i różnorodności aktorów

POWODY INTERNACJONALIZACJI

- **POLITYCZNE** np. Proces Boloński
- **EKONOMICZNE** np. rynek pracy, korporacje ponadnarodowe
- **SPOŁECZNE I KULTUROWE** np. ciekawość świata, globalna kultura popularna
- **AKADEMICKIE** np. współpraca przy badaniach naukowych

nie wykluczają się

WADY I ZALETY INTERNACJONALIZACJI

- „drenaż mózgów”
- nieuczciwa konkurencja
- koszty
- skutki psychologiczne
- trudności organizacyjne
- + nowa polityka językowa
- + elastyczność studiów
- + standardy międzynarodowe
- + skutki psychologiczne
- + nowe rynki

PROCES BOLOŃSKI

- Wskaźnik: 20% absolwentów EOSzW do 2020 r. powinno mieć za sobą okres studiów zagranicznych
- Mobilność jednym z instrumentów internacjonalizacji a nie celem samym w sobie – powiązanie z wymiarem międzykulturowym
- Jednocześnie w związku z umiędzynarodowieniem „w domu” nacisk na umiędzynarodowienie procesu kształcenia

[J. Urbanikowa]

Nauczanie języków obcych - lektoraty

Cele m.in.:

- Rozwijanie umiejętności komunikacji interpersonalnej, ale także uwrażliwienie na relacje między kulturą własną a obcymi;
- przygotowanie do podejmowania działań w różnych sytuacjach;
- rozwijanie umiejętności kształcenia ustawicznego i samokształcenia

[L. Szczuka-Dorna]

Stowarzyszenie SERMO www.sermo.org.pl

JAKOŚĆ

- W jaki sposób internacjonalizacja stanowi wartość dodaną kształcenia na poziomie wyższym?
- Jakość samej strategii internacjonalizacji?

JAKOŚĆ

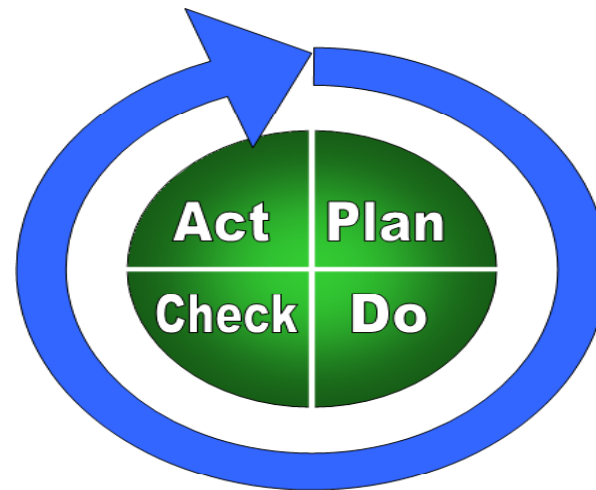
- Jak mierzymy to co robimy?
- Co mierzymy?
- Jakich wskaźników używamy?
- Czy oceniamy procesy czy działania?
- Czy ocena służy poprawie procesów i działań czy też oceniamy w jaki sposób internacjonalizacja przyczynia się do ogólnej poprawy kształcenia na poziomie wyższym?
- Czy stosujemy jakościowe lub ilościowe podejście?
- Jakich narzędzi używamy: ewaluacja ex post, ex ante, wskaźniki, benchmarki, przegląd akademicki, dobre praktyki, akredytacja, certyfikacja, audyty, rankingi?
- Czy skupiamy się na input, output lub outcome?

[J. Urbanikowa]

JAKOŚĆ

Aby upewnić się, czy cele zostały/będą zrealizowane należy zastosować procedurę zapewniania jakości

np. cykl Deminga

JAKOŚĆ

Jakość kształcenia w kontekście internacjonalizacji to jakość funkcjonowania uczelni, jakość jej pracy:

- proces
- wykorzystanie potencjału nauczycieli i studentów
- wykorzystanie warunków organizacyjnych i materialnych
- realizacja zakładanych efektów

E. Deming określił jakość jako to, co zadowala klienta ≈ studenci, pracodawcy, uczelnie partnerskie itd.

CZYNNIKI SUKCESU

- Podejście do internacjonalizacji jako integralnej części procesu kształcenia (tak jak ma to miejsce przy badaniach naukowych)
- Określenie głównych celów (to nie ma być cel sam w sobie)
- Właściwe przygotowanie organizacyjne
- Przygotowanie nauczycieli akademickich, pracowników administracji, **STUDENTÓW**

WYZWANIA

- przygotowanie nauczycieli akademickich do mobilności nie tylko badawczej lecz także dydaktycznej, w tym polityka uczelni względem rozliczania pensum
- powiązanie internacjonalizacji dydaktycznej ze współpracą badawczą
- przygotowanie kadry administracyjnej także poprzez jej wyjazdy
- finansowanie
- dbałość o rzetelne podejście do mobilnych studentów

INICJATYWY PROJAKOŚCIOWE

- *European benchmarking project* – ESMU, CHE, UNESCO/CEPES i Universidade de Aveiro
- *„How to measure internationality and internationalisation of higher education institutions! Indicators and key figures”* – CHE
- MINT – *Mapping internationalisation* - Nuffic

Odniesienia międzynarodowe w zakresie jakości kształcenia

Rankingi „sprofilowane”

np. CHE Ranking of Excellence

- dla biologii, chemii, fizyki, matematyki, politologii, psychologii i ekonomii
- wg uniwersytetów, instytucji badawczych, doskonałości, „zatrudnialności,”
- kryteria: liczba publikacji, liczba cytowań, wyróżniający się naukowcy, liczba zrealizowanych projektów w ramach programu Marie Skłodowska-Curie, **umiędzynarodowienie kształcenia (Erasmus, mobilności studentów oraz wykładowców)**

Mierzenie internacjonalizacji

- MAUNIMO – (EUA) mapping university mobility of students and staff
- IMS2020 – developing a label for medical schools
- IMPI – (CHE) development of a flexible online indicator toolbox for measuring and profiling in the field of internationalisation
- MEMO© - measuring outcomes of intl.

[J. Urbanikowa]

AKREDYTACJE MIĘDZYNARODOWE JAKO ELEMENT INTERNACJONALIZACJI

- Pozwalają dokonać oceny funkcjonowania programu /jednostki /uczelni nie tylko w kontekście umiędzynarodowienia
- Dają nowe spojrzenie => Wymagają wysiłku podjęcia zmian (bywają dość kosztowne np. dla uczelni biznesu *European Quality Improvement System*).
- Podnoszą atrakcyjność jednostki / uczelni w kontekście międzynarodowym

Inicjatywa KRASP -> Akademicka Komisja Akredytacyjna

Erasmus Mobility Quality Tools

Cel: identyfikacja modeli organizacyjnych, dobrych praktyk, procedur określania *benchmarków* oraz innych wskaźników, które winny charakteryzować jakość mobilności studenckiej

<http://www.emqt.org/>

Erasmus Mobility Quality Tools

- **Quality patterns or profiles**
- **MQTB – Mobility Quality Tools Box**
 - Kluczowe wskaźniki
 - Procedury zbierania danych
 - Mechanizmy i procedury ewaluacji wewnętrznej i zewnętrznej (także samooceny)
 - Podstawowe standardy,
 - Narzędzia służące pozycjonowaniu uczelni
 - Inne narzędzia wspomagające instytucje szkolnictwa wyższego w poprawianiu jakości mobilności
- **Repository of good practies**

ZNAK JAKOŚCI

- czas już na *European Programme Label for Internationalisation*
System certyfikacji umiędzynarodowienia na poziomie programu kształcenia
- Być może zbiegnie się z nową edycją *Erasmus University Charter*, która będzie kwitowała faktyczną wysoką jakość kształcenia w wymiarze europejskim, a już nie będzie stanowić poświadczenia deklaracji

[J. Urbanikowa]

WYZWANIA DLA POLSKI

- **Rozwój konkurencyjnej oferty dydaktycznej w językach obcych przez uczelnie**
- Włączanie elementów międzynarodowych w podstawowe programy studiów
- Kompetencje językowe kadry i studentów
- **MARKETING – budowanie marki Polski jak i poszczególnych uczelni**
- Niż demograficzny w kraju i kryzys gospodarczy / spowolnienie w wielu państwach
- Kontynuacja projektów z funduszy europejskich po zakończeniu finansowania z tego źródła
- Udział w planowaniu internacjonalizacji interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ !